

които все по-често са обект на различни проекти на неправителствени организации (Български Хелзински комитет 2005). В проведените фокус групи родителските мнения следваха идеята за обучение в интегрирани училища и паралелки с българчета, където освен езика се научават и повече неща, както и се създава мотивация за учене. В същото време имаше и мнения за това, че децата са дискриминирани, когато попаднат в българска среда, че те се справят много по-трудно и не искат да ходят на училище, защото и учителите се държат “лошо с тях”. Тези прояви на етническо затваряне и изолация определено са факт в българските училища, отчитани от различни изследвания. В същото време е необходимо да се подчертае, че не откъснатостта в гетото е изходът от етнизацията на образованието. Очевидно проблемите, свързани с интегрираните паралелки и училища, трябва да се решават постепенно и с цената на търпение и усилия, необходима е приемственост и последователност в тяхното развитие.

Важна бе констатацията, че ромските деца в социалнопсихологически план имат също толкова висока потребност от самоодобрение, от увереност, харесване от страна на останалите, както връстниците си от други етнически групи — българи и турци. В изследването от 2001 г. констатирахме наличието, както и желанието циганчетата да притежават определени личностни характеристики. Прояви се устойчивост на три качества, визиращи етиката в общуването и автономията на личността: **честен, отговорен, учтив**, които се проявяват и при трите етнически общности. Българите и ромите акцентират на качествата, свързани с успеха и общата жизнена нагласа. Това означава, че индивидите в по-голяма степен се стремят към социабилност, контакти и общуване, към автономност. Очевидно на тази възраст лицата повече се вълнуват от своите отношения с околните и значително по-малко от активността си в училище и това е в сила и за трите етнически общности. Може да заключим, че възрастовата специфика е много по-значим фактор, влияещ върху самооценката в социалнопсихологически план, отколкото етническият профил и принадлежност.